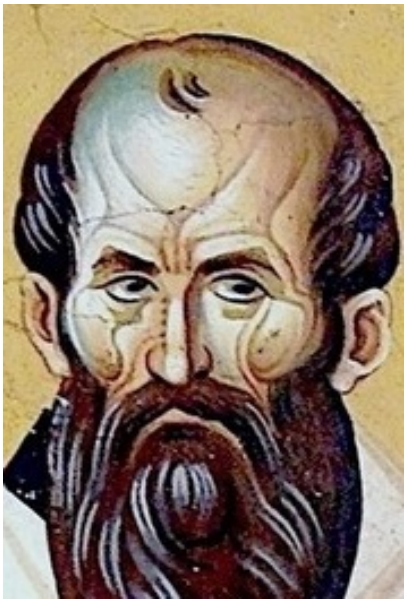
16.11.2014 г. / 19:36:54

Вяра

19.11 по еретическия, †06 ноември по православния календар - Св. Павел Изповедник, архиепископ Константинополски

Житие на свети Павел Изповедник, архиепископ Цариградски († 350 г.)

Свети Павел Изповедник, архиепископ Цариградски. Фрагмент от стара българска стенопис, гр. Охрид, област Македония

През царуването на император Констанций, сина на Константин Велики, православните християни били подложени на гонение от еретиците ариани, на чиято страна бил и сам императорът, също увлечен от арианската ерес. В Църквата тогава имало големи смутове и безредици, тъй като вече останали малцина от тези, които били опора на Православието. Свети Атанасий, Александрийският

архиепископ, този велик защитник на православието, бил отстранен от своя престол, а свети Александър, Цариградският патриарх, по това време бил починал.

Когато свети Александър умирал, обкръжаващите смъртния му одър го попитали:

- На кого ще оставиш нас, твоите духовни чеда, отче? Кой ще ни бъде пастир на твоето място? Кой така достойно като тебе би управлявал Христовата Църква?

Той им посочил двама достойни мъже - презвитер Павел, родом от Солун, и дякон Македоний. Но при това добавил, че ако желаят да имат пастир, поучаващ и сияещ с добродетелния си живот, тогава да изберат Павел; а ако искат да имат за свой пастир човек представителен и отличаващ се с външно благообразие, тогава нека изберат Македоний. След това патриархът починал. На състоялия се след неговата смърт събор при разисквания кого да изберат на патриаршеския престол - Павел или Македоний, се разгорял спор между православните и арианите, от които имало твърде много на събора. Православните желаели да изберат Павел, арианите клонели повече на страната на Македоний. Но православните се наложили и в храма на света Ирина за патриарх бил избран свети Павел. Той се възкачил на патриаршеския престол и започнал всеусърдно да се грижи за повереното му стадо.

По времето на избирането и ръкоположението на свети Павел император Констанций не бил в Цариград. Той се намирал в Антиохия. Поради това той не бил добре разположен към новия патриарх. Когато се върнал в Цариград, императорът изказал явно неудоволствие от това, че патриархът заел престола, без да потърси съгласието на царя. Настроен от арианите, императорът свикал събор, който напълно незаконно свалил от престола свети Павел, който

нямал никакво провинение, бил чист по сърце и твърде полезен за Христовата Църква, защото по своята мъдрост и живот той бил съгласно думите на Писанието истинска светлина за света и сияел в Църквата подобно на утринна звезда посред облаци. На мястото му императорът поставил Никомидийския епископ Евсевий и отново заминал за Антиохия. Евсевий, който бил заразен от ереста на арианството, започнал да смущава Църквата със своето еретическо учение и с всички сили се стараел да премахне от Символа на вярата думите: "роден, несътворен, единосъщен с Отца", тъй като той не признавал, че Синът Божий е Бог и че във всичко е равен на Бог Отец. Междувременно свети Павел отишъл в Рим, където заварил свети Атанасий и много други епископи, изгонени от Евсевий. Той заживял заедно с тях. Но Евсевий, като не желаел те да се успокоят в Рим от преследванията, изпратил до Римския папа Юлий писмо, което било пълно с клевети срещу тях. Папата не повярвал на писмото, а посъветвал Атанасий и Павел, както и другите епископи, да се върнат към своето служение. Тъй като желаел да им помогне, той писал до източните епископи да приемат възвръщащите се с любов и да не им пречат да заемат предишните си катедри.

Така свалените от своите катедри епископи се върнали в своите църкви и предали на тези, които ги били свалили, писмата на папа Юлий.

Но враговете на православието и след като получили писмата, отново по всякакъв начин се стараели да прикрият истината с лъжа. Те замислили да свикат събор в Антиохия, а на папа Юлий се опитали да отговорят със специално послание. Впрочем Евсевий умрял, без да дочака събора. Тогава православните жители на Цариград с радост приели архиепископ Павел и го въдворили на епископския престол, а арианите се събрали в друг храм и избрали за епископ

преминалия на тяхна страна Македоний. От това произлязъл голям смут в Константинопол и при стълкновенията между двете страни пострадали мнозина, имало дори и убити. Слухът за това достигнал до император Констанций, който се намирал в Антиохия. Той изпратил в Константинопол своя пълководец Хермоген с войска, като му наредил да изгони свети Павел от Константинополската църква. Щом пристигнал в града, Хермоген започнал да принуждава народа да изгони невиновния в нищо светител. С това предизвикал силен метеж в града, тъй като народът решително отказвал да изпълни желанието на императора. Хермоген искал вече да използва военна сила, но тълпата яростно се хвърлила върху неговия дом и го изгорила, а самият Хермоген бил извлечен навън и убит.

Когато узнал за убийството на Хермоген, император Констанций побързал да дойде от Антиохия в Константинопол. Той свалил и изгонил Павел и страшно се гневял срещу жителите на града, задето го приели въпреки царската воля, а също и заради метежа и убийството на Хермоген. За всичко това императорът лишил града от милостите, които му били дарувани от Константин Велики, а именно намалил двойно количеството хляб, което ежедневно се давало на бедните от императорските житници. Като утвърдил след това Македоний за патриарх, Констанций се върнал в Антиохия. Свети Павел отново заминал на Запад, явил се при папа Юлий, а също и на римския император Констант разказал за всичко случило се. Констант, брат на Констанций, и папата написали писмо до Констанций, в което го убеждавали да приеме Павел, понеже той е православен. Те връчили писмото на патриарха, който за втори път заминал от Рим за Константинопол, където православните отново го посрещнали и приели с голяма радост. А писмата на Констант и папа Юлий той изпратил чрез един велможа до император Констанций в Антиохия. Но

Констанций възприел писмата като упрек срещу него самия и не приел Павел. Напротив, още повече се разгневил срещу патриарха заради неговото второ завръщане на епископския престол, без да поиска съгласието на императора. Той скоро изпратил на началника на областта Филип заповед отново да свали и изгони Павел и да постави Македоний на негово място. Тъй като се боял от народен бунт и от това да не го постигне участта на Хермоген, Филип намислил тайно да свали Павел от епископския престол. За тази цел, без да каже на никого за императорската заповед, той отишъл на едно място на морския бряг, наричано "Зевксип", където се събирали данъци. Тук Филип казал, че е дошъл за данъците, а междувременно изпратил покана на патриарх Павел да се яви уж за тайно съвещание по някакво обществено дело. Патриархът поради своята доверчивост дошъл без всякакви колебания. Като се опасявал от многобройната тълпа народ, която дошла заедно с епископа, Филип не му направил нищо пред тях, но беседвайки с него, го завел във вътрешния двор. Там наредил да отворят задните врати, които били обърнати към морето и като извел през тях свети Павел, му обявил волята на императора, качил го на предварително приготвен кораб и така, с всички предпазни мерки, светият бил изпратен в изгнание. Било му определено да живее в неговата родина - град Солун, с позволението да ходи и във всички околни градове, но му забранили да посещава източните провинции.

След изгонването на Павел началникът на областта заедно с Македоний тържествено се отправили на колесница, придружавани от многобройна войска, към храма. Щом узнали за това, жителите на Константинопол силно се развълнували и както православните, така и арианите бързо се стекли към храма, като се стремели да се изпреварят един друг и да заемат място там. Когато пристигнал до храма, поради необикновеното множество народ Филип не могъл да влезе в

него. Тогава той свалил Македоний от колесницата, а войниците започнали със сила да прогонват народа, но поради теснотата най-предните редици от тълпата нямали възможност да се придвижат назад. Войниците се разярили и започнали да проправят с оръжията си път към църквата за Филип и Македоний, при което загинали 3150 човека. Част от тях загинали от оръжията на войниците, друга част - поради голямата теснотия; и всичко това заради Македоний, който се и възкачил на патриаршеския престол, съгласно желанието на царя и благодарение на военна сила, но противно на църковните установления. В памет на уж настъпилия църковен мир император Констанций построил църква, посветена на света София, и я оградил заедно с издигнатата от Константин Велики църква, посветена на Ирина (не мъченицата, а Христовия мир).

Свети Павел поживял в Солун известно време, откъдето заминал за Коринт, а оттам за Рим. Там той отново се срещнал със свети Атанасий, разказал му за своите злострадания и те двамата известили император Констант за гонението, което търпели. Императорът силно се разгневил на брат си и му писал да изпрати трима епископи, които да дадат отчет за низвергването на Атанасий и Павел и да донесат писмено изложение на изповеданието на вярата. Когато получил писмото, Констанций, който все още се намирал в Антиохия, се изплашил от гнева на брат си и изпратил при него четирима епископи: Наркис Киликийски, Теодор Тракийски, Марис Халкидонски и Марк Сирийски. Те се явили при императора, но не дръзнали да встъпят в събеседване и диспут с Атанасий и Павел, скрили своята действителна еретическа вяра, както я били изложили в Антиохия и като съставили друго изложение, го връчили на императора. Изложението било следното:

“Вярваме в Бог Отец, Вседържител, Творец и Създател на всичко, от Когото всичко на небесата и на земята е получило

битие. И в Единородния Негов Син - нашия Господ Иисус Христос, Който е роден от Отца преди всички векове: Бог от Бога, Светлина от Светлина, чрез Когото е станало всичко на небето и земята - видимо и невидимо - истинното Слово и Премъдрост, и Сила, и Живот и Светлина истинна; Който в последните дни заради нас стана човек и се роди от Светата Дева; и бе разпнат и умря, и бе погребан; и възкръсна от мъртвите в третия ден; и се възнесе на небесата, и седи отдясно на Отца; и пак ще дойде в края на тоя век да съди живи и мъртви и да въздаде всекиму според делата; и Царството Му не ще има край и ще пребъде в безконечните векове. Вярваме в Светия Дух, Който е Утешител и Когото обеща на апостолите Господ и Когото им изпрати след Своето възнесение на небесата, чрез Когото се освещават истинно и благочестиво вярващите в Него души. А тези, които говорят, че Синът има друго същество, а не от Бог Отец и че е било време, когато Той не е бил, такива светата съборна апостолска Църква не приема”.

След като връчили това изложение на вярата на императора в присъствието на още много други лица, епископите си заминали от Рим. След три години източните епископи отново се събрали на събор, съставили друго изложение на вярата и го изпратили на епископите в Италия. Но епископите поради многословието и разтегливостта на новото изложение не го приели, като били напълно удовлетворени от изповеданието на вярата, което изложили светите отци на Никейския събор. Оттук между западните и източните църкви възникнали несъгласия и значителни недоразумения, вследствие на което двамата императори свикали епископите на събор в Сердика, за да разгледат изповеданията на вярата и да вземат окончателно решение по отношение на Атанасий и Павел. На събора в Сердика пристигнали повече от триста западни епископи и само седемдесет и шест източни. Заразени от

арианството и в същото време страхуващи се да влязат в спор с такива поборници на Православието като светите Атанасий и Павел и поради това желаещи да ги отстранят от събора, източните епископи отказали да встъпят в съборно събеседване със западните, докато те не отстранят Атанасий и Павел от средата си. Тогава Сердикийският епископ Протоген, преподобни Кудровий и другите епископи казали на източните:

- Ние се събрахме тук именно, за да разсъдим не само за единосъщието на Сина и Отца, но и по делото на Атанасий и Павел.

Щом чули това, източните епископи се отделили от западните, напуснали Сердика и когато достигнали по обратния път до град Филипи в Македония, направили свой отделен нечестив събор, на който постановили Синът да не бъде изповядван като единосъщен на Отца и открито предали учението за единосъщието на анатема. Те обявили със специални послания това еретическо постановление по своите епархии.

Когато вестта за това достигнала до отците на Сердикийския събор, те най-напред осъдили падналите в ерес чрез неправилното учение за Божия Син, а след това низвергнали от техния сан обвинителите на светите Атанасий и Павел. После признали съвършената правилност на Символа на вярата, съставен в Никея, и предали на анатема всички, които не изповядвали, че Синът е единосъщен на Отца. Император Констант от своя страна писал на брат си Констанций, убеждавайки го да възвърне Атанасий и Павел на техните епископски престоли. Той незабавно изпратил Павел в Цариград, като му дал за спътници двама епископи, които носели писмо от него до Констанций. В това писмо, между другото, той пишел:

“Атанасий още е при мене, а Павел изпращам при тебе, та твоята власт да му нареди отново да приеме престола. Същото моля и за Атанасий, защото узнах, че те, двамата, са били изгонени и оклеветени заради своето благочестие”.

Към това Констант добавил и нещо по-рязко, а именно: в случай че брат му не се съгласи с неговата молба, той, Констант, сам лично ще тръгне срещу него с военна сила и дори и против желанието на Констанций, ще възвърне на Атанасий и Павел техните църкви.

Свети Павел се явил при император Констанций и му връчил писмото на Констант. Изплашен от заплахата на своя брат, Констанций изгонил Македоний и възвел Павел на патриаршеския престол. По същия начин той извикал с писмо при себе си Атанасий и го изпратил в Александрия, за да заеме патриаршеската катедра. Голяма била радостта на православните заради техните пастири и доста дълго време след това те живели в мир, като се утешавали с учението на великите боговдъхновени вселенски учители. Атанасий в Александрия и Павел в Цариград били светилници на благочестието за целия свят, които разпръсвали тъмата на арианството. Но ето че военачалникът на Констанций Магненций и неговите съзаклятници убили императора, докато той бил на лов. Веднага щом умрял защитникът на православието благочестивият римски цар Констант, арианите начаса надигнали глава и подели гонение срещу православните. Преди всичко те въстанали срещу вселенските поборници на Православието: Атанасий сам напуснал престола си, спасявайки се от арианите, които искали да го убият, а блаженият Павел бил изпратен на заточение в град Кукуз в Армения, където бил затворен в отделно жилище.

Тук, когато веднъж той служел Божествена литургия, арианите го нападнали и го удушили със собствения му

омофор.

По такъв начин Македоний отново станал Константинополски патриарх и причинил още много зло на Божията Църква, като преследвал и избивал православните. Ползвайки се с твърдата подкрепа на епарха Филип, той низвергнал много православни епископи и поставил на тяхното място ариани. Освен това подложил на различни мъчения и погубил множество православни, които не желаели да имат църковно общение с него, при което не щадял и жените. По негово нареждане на едни от тях им отрязвали гърдите, на други изгаряли устните с нажежено желязо и насила вливали в тях арианско причастие, на трети отрязвали носовете и ушите, други пък дамгосвали с огън; кръвта на православните се проливала безпощадно. По това време арианите посекли с меч двамата клирици Маркиан и Мартирий, които били нотарии при блажения Павел и защитници на Православието. Издевателствата на Македоний достигнали чак до Пафлагония. Когато узнал, че там има множество православни, той изпратил три отряда въоръжени войници, за да принудят с меч православните към единение с арианите. Жителите на град Мантина, щом чули за приближаването на войската, взели със себе си брадви, коси и колове, събрали се заедно и излезли срещу приближаващите се войници. Станала битка, по време на която паднали много хора и от двете страни. А за това кръвопролитие отново бил виновен не някой друг, а Македоний.

Накрая Македоний без всякакво нареждане от страна на императора, дръзнал да изрови от земята и да пренесе на друго място останките на свети Константин Велики. Тогава цялата Църква се обляла в кръв вследствие на произтеклите от това сблъсъци между православни и ариани. Императорът бил страшно разгневен за това на Македоний и епарха Филип и те, двамата, по настояване на Констанций били лишени - първият

от патриаршеския престол, а вторият - от сана си на епарх. Въпреки това ересите на Арий и Македоний продължили да съществуват и раздирали Църквата още четиридесет години, до царуването на император Теодосий, който накрая свикал събор в Константинопол. На този събор двете ереси били окончателно осъдени. След това благочестивият император пренесъл с големи почести от Кукуз в Константинопол мощите на светия Христов изповедник Павел, въздавайки слава на Отца и Сина и Светия Дух. Амин.

Тропарь святителю Павлу, патриарху Константинопольскому, исповеднику

глас 3

Божéственныя вéры исповéданием/ другáго Пáвла тя Цéрковь, ревни́теля во свящéнницех, показá,/ свозопиéт ти и А́вель ко Гóсподу,/ и Захáриина кровь прáведная. / О́тче преподóбне, Христá Бóга моли́// даровáтися нам вéлией ми́лости.

(С изповядването на Божествената вяра Църквата те яви другар на Павел и ревнител сред свещениците; заедно с теб зове към Господа и Авел, и праведната Захариева кръв, преподобни отче. Моли Христа Бога да ни дари велика милост.)

Кондак святителю Павлу, патриарху Константинопольскому, исповеднику

глас 2

Облистáвый на земли́, я́ко звездá Небосвéтлая,/ просвещáеши Цéрковь ны́не,/ о нéйже и страдáльчествовал еси́,/ ду́шу твою́, Пáвле, предложи́в,/ и, я́коже Захáриина и А́велева,// я́сно вопиéт твоя́ кровь ко Гóсподу.

buditeli.info © 2017